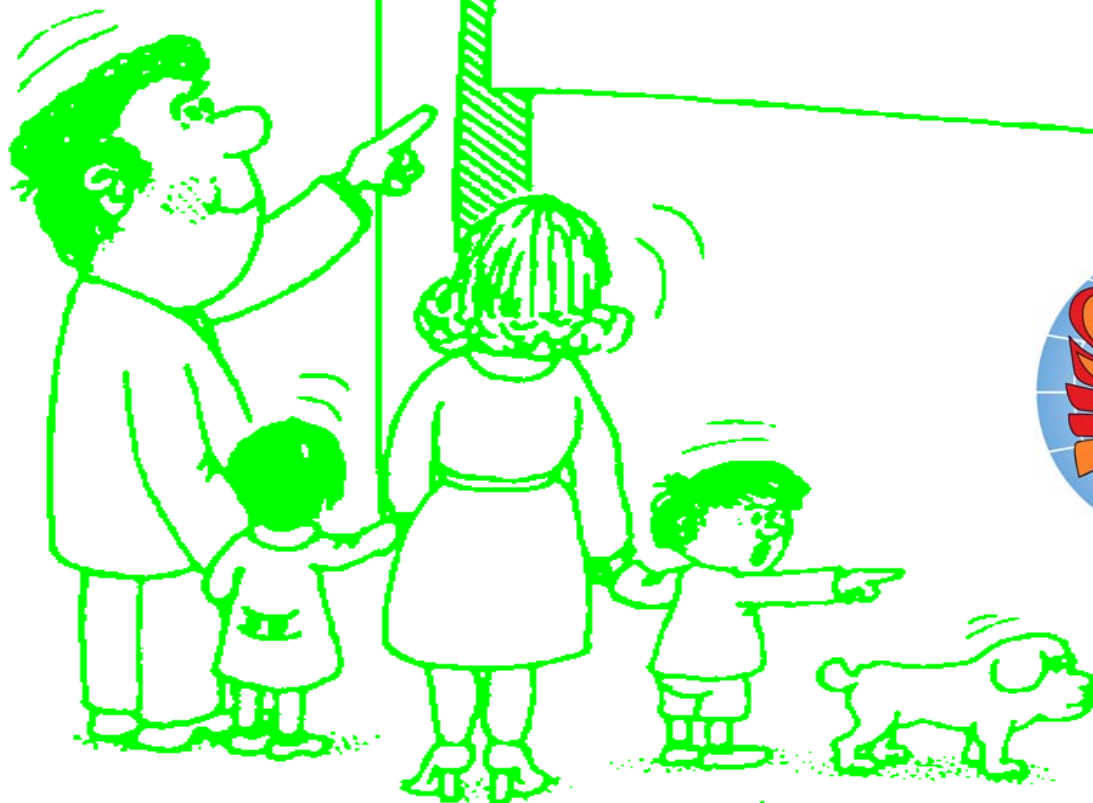

GOSEARI
AURRE EGIN
POBREZIA
GUTXITZEKO

Aurkibidea

☒ Aurkezpena	3
☒ Gaiarekin egunean jartzeko	5-8
☒ Boli Kosta - Bonduku proiektua	9-10
☒ 1. Jarduera: Janariak bizia ematen digu	11-12
☒ 1. Jarduera (fitxa)	13
☒ 2. Jarduera: Goseak min egiten du	14-15
☒ 2. Jarduera (Fitxa)	16-18
☒ 3. Jarduera: Inork goserik izan ez dezan	19-20
☒ 4. Jarduera: Emaiezue zuek jaten	21-22
☒ Otoitza egiteko	23

Aurkezpena

PROCLADE YANAPAY Garapenerako Promozio Klaretarrak gonbidatu nahi zaitu "GOSEARI aurre egin POBREZIA gutxitzeko" kanpainan Eragile gisa aritzeko.

Duela zenbait urte, Milurtearen Garapen Helburuak (ODM), sentsibilizazio, hausnarketa eta konpromisorako ardatz bilakatu zaizkigu. Urte honetan lehenengo helburuari begiratu nahi diogu: **Muturreko pobretasuna eta gosea desagerraraztea**. Kanpaina honen bidez, gogorarazi nahi dizugu goseak, isilean, milioika pertsona hiltzen dituen errealitatea dela. Arazo honen benetako erroak, ondorio larriak eta pertsona, talde eta gizarte mailako konpromiso aukerak ezagutu nahi ditugu, gizabanako gisa gutxien gaituen errealitate hau aldatzeko.

Aurreko edizioetan bezala, Hegoaldeko ahotsak presente egongo dira zuzeneko testigantza baten bidez. Pertsona hauek leku zehatz batetik mintzatuko zaizkigu: Bondukú (Boli Kosta). Bertan, emakume talde bat anakardoak ekoizteko kooperatiba bat sustatzen ari da. Emakume hauek pixka bat ezagutzen eta euren ekimenarekin bat egiten saiatuko gara.

Zure eskuetan dagoen Gida honek lan-proposamena izan nahi du, Kanpaina hau Lehen Hezkuntzako 5-6 mailako neska-mutilen artean sustatzeko. Talde hauekin lan egiteko aukeratu dugun gaia **Gosearen zergatiak** da. Baliogarria izatea nahi dugu.

Kanpainaren nondik norakoak partekatzeko eta material osagarria eskaintzeko asmoz, blog bat ireki dugu:

<http://procladeyanapay.nireblog.com>

Bertara sartzen gonbidatzen zaitugu zure hausnarketak eta lanak helarazteko (procladeyanapay@gmail.com).

Eskerrik asko zure lan solidarioagatik eta misiolaritzagatik.

PROCLADE YANAPAY
Heziketa eta Sentsibilizazio Arloa

Gaiarekin egunean jartzeko

MILURTEAREN GARAPEN HELBURUAK		
1. HELBURUA:	Muturreko pobretasuna eta gosea desagerraraztea	
	1. Helmuga	2. Helmuga
	Dolar bat baino gutxiagoko diru-sarrera duten pertsonen kopurua erdira murriztea, 1990 eta 2015 bitartean.	Gosea pairatzen duten pertsonen kopurua erdira murriztea, 1990 eta 2015 bitartean.

XXI. mendean, gosea pairatzen duten pertsonak egotea ez da errealitate konponezina eta moralki ezin da onartu. Gosearen arazoa gehiago sufritzen duen kontinentea Afrika da oraindik ere. Sahara azpiko Afrikako populazioaren %33 elikatu gabe dago, eta garapen bidean dauden herrialdeetan elikatu gabeko pertsonen kopurua %17koa da. Portzentaje hau %55era igotzen da Erdialdeko Afrikan.

Pobretasunaren aurkako borroka ezin da irabazi gosea desagerrarazi gabe, hau baita pobretasunaren ondorioz latzena. Goseak gaixotasunak eta heriotza dakartza, pertsonen lan egiteko ahalmena kentzen die eta umeen heziketa-prozesua oztopatzen du. Osasun falta honek sorgin-gurpil batean kateatzen ditu pertsonak, eta belaunaldiz belaunaldi transmititzen da. Gosea, gehien bat, giza-eskubideen urraketa da.

Zoritxarrez, pobretasuna gutxitzera zuzendutako estrategia gehienek ez dute zuzenean jotzen gosearen gaia. Politika hauen arduradunek uste izan dute diru-sarrerak handitzearen eta ekonomiaren hazkundearen onurak gosea pairatzen dutenengana ailegatuko zirela. Baina desnutrizioa pobretasunaren kausa eta ondorioa da, aldi berean.

Gosean harrapaturik

Gosea duten pertsonak pobretasunean eta ezintasunean harrapaturik daude. Desnutrizio kronikoak sortzen dituen kalteak haurtzaroan hasten dira eta bizitza osoan mantentzen dira. Giza gorputzak, behar beste kaloria eta elikagai ez izatean, jarduera fisikoa gutxitzen du, eta umeen garapena gelditzen da ia. Haurdun dauden emakumeek, gosea pasatzen dutenean, pisu gutxiko umeak izaten dituzte, eta hauek, gero, hazkundearen atrofia batez eta etengabeko gaixotasunez egingo diote aurre bizitzari. Fisikoki eta mentalki ahula den belaunaldi batek gabezia ziklo hori transmitituko dio hurrengo belaunaldiari.

Goseak emakumeen emantzipazioa eragozten du

Munduko pobreen artean gehienak emakumeak eta neskatok dira. Ikerketek erakutsi dute, emakumeek formazio eta ezagutza gehiago dutenean, familiaren diru-sarrerak eta nutrizioa handitzen direla eta haur-heriotza gutxitzen dela. Hezkuntzak familia txikiagoak ere sortzen ditu. Baina emakumeek eta neskatok gizonezkoek baino aukera gutxiago dute ikasteko eta gaitzeko. Eta kultura askotan, gizonezkoek lehenago eta gehiago jaten dute, nahiz eta garapen bidean dauden herrialdeetako emakumeek lan-zamarik astunena jasaten duten. VIH/HIESak are zama handiagoa erantsi dio emakumeen zereginari. Gaixok zaindu eta artatzeko beharrak lurrak lantzeko eta elikagaiak prestatzeko duten denbora mugatzen du. Honek familiarentzako elikadura sinpleago eta ez horren nutritibo bat dakar.

Elikagai gutxi, Ikaskuntza gutxi

Heziketa da pobretasunetik irteteko modurik fidagarrienetako bat, baina ume pobre asko ez dira inoiz eskolara joaten matrikula eta uniformeen kostua dela eta, edo familiarentzat lan egin behar dutelako. Sahara azpiko Afrikan, umeen ehuneko 50 edo 60k baino ez dute izena ematen lehen hezkuntzan. Gosea pairatzen duten eta eskolara doazen umeei zailago zaie kontzentratzea eta ikasgaiak bereganatzea. Hezkuntzaren onurez gabetzean, goseak indartzen du helduak direnean sufrituko duten pobrezia.

Lan-esku ahula: aktibo pobretua

Askotan esan ohi da pobreen aktiborik garrantzitsuenaren euren lan-indarra dela. Baina goseak hori ere murrizten du. Gorputzak energia lan bilakatzeko duen ahalmena mugatzen du gose kronikoak, pertsonak ahuldu egiten ditu eta itxaropen edo motibaziorik gabe uzten ditu. Ez da harrigarria gaizki elikatutako pertsonak lana aurkitzeko eta produktibo izateko zailtasuna edukitzea. Enplegu-emateak pentsa dezakete gosituta dauden pertsonak motelak edo alferrak direla, egiatan lozorrotuta daudenean (kaloria eta elikagai falta luzearen aurrean gorputzak duen erantzuna).

Aldaketa klimatikoa

Aldaketa klimatikoak mehatxu berriak planteatzen ditu elikadura alorrean. Honek, gehien bat, euren nekazaritza lanetarako euri ura beharrezko duten sektore ahulenei eragingo die (nekazari txikiei eta artzain nomaden komunitateei). Ikerketek modu fidagarrian aurreikusten dute Afrikako 55 edo 65 milioi pertsona gehiago izan daitezkeela gosearen biktima 2080an, tenperatura globala ia 2,5°C areagotzeagatik. Iparraldeko gobernuek bikoiztu behar dituzte euren esfortzuak negutegi efektua sortzen duten gasen isurketak gutxitzeko, eta Afrika aldaketa klimatikora egokitzeko programak finantzatu beharko lituzkete. Halaber, Afrikako gobernuek ere lurzorua degradazioa gelditzeko neurriak areagotu behar dituzte, haxe delako aldaketa klimatikoa errazten duten faktoretako bat.

Gatazka armatuak

Deigarriena da gatazka armatuek Afrikan duten eragina. Hauek dira kontinenteak pairatzen dituen elikadura krisi gehienek sorburua. Elikadura-larrialdi luzea pairatu duten aberrietan, gudak edo barne borrokek funtsezko erantzukizuna izan dute. Afrikako gobernuek euren populazioa babesteko ardura duten arren, behin eta berriro ahazten dute behar hori, Ugandako iparraldean ikusi ahal izan den bezala, eta kasu batzuetan, biolentziaren konplizeak dira, Darfur-en gertatu den bezala. Afrikak pairatzen dituen elikadura-krisien erdian baino gehiagotan gatazka armatuak eta, horien ondorioz, milioika pertsona lekualdatu behar izateak duten garrantzia ikusita, behar beharrezkoa da bakea berehala ekartzeko neurriak hartzea.

Behar larrietarako laguntza

Azken urteotan, Afrikari ematen zaion behar larrietarako laguntza areagotu da eta honek bizi ugari salbatzen lagundu du. Hala ere, laguntza txikiegia izaten da maiz, beranduegi ailegatzen da eta zabaltzeko orduan desoreka handiak daude. Askotan, giza laguntzarentzat aukeratzen den uneak eta kopuruak interes politikoekin eta komunikabideetan sortutako arretarekin zerikusi handiagoa daukate giza beharren balorazio objektibo batekin baino. Gainera, laguntza motak desegokia izaten jarraitzen du. Ez da positiboa Nazio Batuek zabaltzen duten laguntzaren %70 garatutako herrialdeetatik datozen produktuak izatea. Elikadura-laguntza ezin daiteke izan herrialde aberatsetako nekazariak laguntzeko instrumentua. Gosea pobretasunagatik elikagaiak ezin hartzearen ondorioa denean eta ez elikagaien urritasunagatik, dirutan emandako laguntza, bizimodua berreskuratzeko neurriekin batera, erantzun egokiagoa, arinagoa eta merkeagoa izan daiteke.

Iruzurretik ateratzea: populazioa elikatzea pobretasuna murrizteko

Goseak horrenbeste eragin hondatzaile baldin baditu gizartean, zergatik gobernuek ez diote arazo honi lehentasuna ematen? Erantzun bat izan daiteke herrialdeak guztiz estututa daudela arazo multzo batekin, eta premiazkoenak konpontzen saiatzen direla. Goseteek arreta ekartzen dute, gose kronikoak, ordea, "ikusezin" izaten jarraitzen du. Honetaz gainera, munduak hainbeste emaitza on izan ditu elikagaiak sortzen ezen erabakiak hartu behar dituzten arduradun batzuek ezer ez dela egin behar uste izan baitute. Horregatik, elikadura-segurtasunaren alorrean helburu espezifiko batzuk ezarri beharrean, irizpide tradizionalak onartu eta hazkunde ekonomikoan zentratzen dira, horren ondorioz gosea murriztuko dela pentsatuz.

Baina pobretasuna gosearen kausa dela jakinda ere, gero eta argiago azaltzen ari da kontrakoa ere egia dela. Goseak pobretasuna sortu eta indartzen du. Pobretasuna modu eraginkorrean murrizteko, herrialde bateko populazioak, oroz gain, elikagai nahikoa izan behar du.

Populazioak gizartean parte hartzeko eta indartsu egoteko behar diren elikagaiak lortzen dituztenean, produktibitatea areagotzen da, merkatuak zabaltzen dira eta pobretasuna murrizten da. Nutrizio hobeto batek eragin zuzena dauka hazkunde ekonomikoan, lan-eskua hobetzen delako eta, zeharka, bizi-itxaropena luzeagoa delako eta osasuna hobetzen delako.

Akats bat zuzentzea

Honek ez du esan nahi gosearen aurka borrokatzeko garrantzia ekonomikoa dela soilik. Arrazoi nagusia morala da: planetako biztanle guztiak nahikoa elikagai izateko funtsezko eskubidea daukate. Nazioarteko zuzenbideak horrela aitortzen du, Eskubide Ekonomiko, Sozial eta Kulturalen Nazioarteko Itunean ezartzen den legez. Honek estatuak behartzen ditu behar diren neurriak hartzen, beharrezko baliabideak erabiliz, elikagaiak izateko denok dugun eskubidea mailaka bete ahal izateko. Itun honek azpimarratzen du ingurumen bat sortzeko duen garrantzia, gizabanakoek kontsumitzeko elikagaiak salerosi edo ekoizteko. Baina posible ez denean, Estatuak ardura juridiko eta morala dauka haiei laguntzeko, nazioarteko laguntzarekin beharrezkoa balitz.

**Gure aiton-amonei goseak errukia eta karitatea eragin ahal zien,
baina ez zien larritasunik sortzen, haientzat naturala eta sailhestezina zelako.**

**Guri, ordea, kendu daitekeen zerbait dela erakutsi digute,
eta horregatik harritu, haserretu eta asaldatu egin behar dugu.**

José Luis Sampedro, Ekonomia Egituran katedraduna

BOLI KOSTA

✓ Côte d'Ivoire edo Boli Kosta (Izen ofiziala: République de Côte d'Ivoire), Afrika mendebaldean kokatutako herrialdea da. Liberia, Ginea, Mali, Faso, Ghana eta Gineako Golkoarekin dauzka mugak.

✓ Frantziako kolonia ohia, 1960an lortu zuen independentzia. Hiriburu ofiziala Yamoussoukro da, nahiz eta Abidjan hiriburu ekonomikoa den eta diplomazia-ordetzkaritza guztiak bertan dauden.

✓ Azken urteotan (2002-2007) guda zibila pairatu du.

✓ 18.000.000 biztanle ditu. Bizi-itxaropena 49 urtekoa da. Emakume

bakoitzeko seme-alaben kopurua 4,43koa da. Populazioaren %50,9 alfabetatua dago Populazioaren % 9 VIH (HIES) birusarekin kutsatuta dagoela kalkulatzen da.

✓ Herrialdean 65 bat hizkuntza mintzatzen dira. Entzunenetako bat dioula da.

✓ Euren laborantzarik garrantzitsuenak kafea eta kakaoa dira.

✓ Independentzia garaitik Frantziarekin lotura hurbilak mantenduz, esportaziorako nekazaritzaren dibertsifikazioarekin eta atzerriko inbertsioaren pizgarriarekin, Afrikako herrialde tropikaletako aberatsenetakoa bilakatu da. Hala ere, azken urteotan lehia handiago batek eta merkatu globalean euren laborantzen prezioek jasan duten jaitsierak eragin handia izan dute herrialdean.

✓ Populazio gehiena kristaua eta animista da.

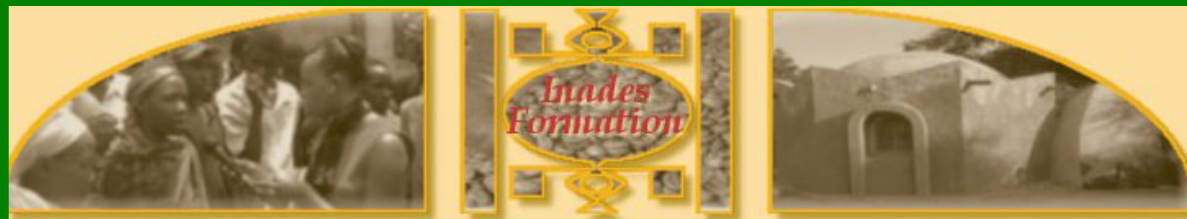

Guda zibila Boli Kostan

Boli Kostako guda zibila 2002ko irailean hasi zen eta 2007an bukatu, talde biak batu zirenean, eta beti bezala, herrialdeko biztanleek jasan zituzten ondorioak.

Milaka pertsonak ihes egin zuten Boli Kostatik inguruko herrialdeetara gobernuaren eta matxinoen arteko liskarrak hasi zirenean. Geroago, haietako batzuk bueltatu ziren, baina 15.000 inguru Ginean eta Liberian geratu ziren. Antza denez, Liberian bakarrik 12.000 bat errefuxiatu dago, haietako asko herrialde horretako zenbait herritan integratuta. Beste batzuek, berriz, herrialdeko hiriburura (Monrovia) ailegatu dira.

Boli Kostako guda zibilak osasun-programak geldiarazi ditu matxinoen zonaldeetan, eta HIESaren aurkako tratamenduak ere bai, populazioaren %9 VIH probatan positibo ematen duen herrialde honetan.

- ✓ INADES FORMATION Afrikako GKE bat da, eta 10 herrialdeetan lan egiten du: Burkina Faso, Burundi, Kamerun, Kongo E.D., Boli Kosta, Kenya, Rwanda, Tanzania, Txad eta Togo.
- ✓ Haren helburua nekazaritzako populazioaren garapen sozial eta ekonomikoaren alde lan egitea da, gizarteko parte hartze libre eta arduratsua sustatuz.
- ✓ Ondoko egitasmoak garatzen ditu: nekazaritza eta abeltzaintza, elikadura-segurtasuna, formazioa, alfabetatzea, komunitateen antolakuntza eta garapena,...

BONDUKU PROIEKTUA

Anakardoak ekaritzeko kooperatiba

Zanzan eskualdean (herrialdearen ipar-ekialdean, Sahel inguruan), beti izan da zonalde pobrea nekazaritzari dagokionez. Azken urteotan ikusi da bere baldintza klimatikoak onak direla **anakardoak landatzeko**. Produktu honek elikadura-balio handia dauka eta gero eta eskatuagoa da tokian eta esportatzeko.

Egitasmo honen asmoak hurrengoak dira:

1. COPABO (Bonduku Nekazaritza Produktoreak) kooperatibako emakumeak **teknikoki formatzea**, anakardoak zuritu eta egokitzeko teknika zailetan.
2. **Bizitza asoziatibo eta kooperatiboari buruzko formazioa** ematea herri hauetako emakumeen elkarrekin funtzionamendu ona bermatzeko.
3. Hiru autoklabe (anakardoak egosteko), eskuz zurituko makinak eta lehortzeko labeak **erostea**.

Egitasmo honen bidez **kalitatezko produktu finala** lortu nahi da, Europako **Bidezko Merkataritzako kanalen** bidez komertzializatu ahal izateko.

HORNIKUNTZAREN balioa: 21.000 euro

1. Jarduera: Janariak bizia ematen digu

HELBURUAK

1. Pobrezia zer den jabetzea.
2. Munduko pertsona gehienek egoeran jartzea, baliabide mugaturekin bizitzea zer den jakiteko.

EDUKIAK

1. Gizaki gehienak, Hegoaldeko herrialdeetan bizi diren pertsonak, eguneko dolar bat baino gutxiagorekin bizi dira; alegia, pobrezia-egoeran bizi dira.
2. Eguneko dolar bat baino gutxiagorekin bizi direnek ez dute oinarritzko premiak (elikadura, osasuna, etxebizitza, etab.) estaltzeko adina diru. Milurtekoko 1. helburua honako hau da: 2015. urterako, dolar bat baino gutxiagorekin bizi diren pertsonen ehunekoa eta gosea duten pertsonen ehunekoa erdira txikitzea.
3. Pobrezia-egoeran bizi diren familiek ez dute elikadura osasungarria izateko eskubidea gauzatzetik. Oso oinarritzko elikadura dute: eskasa, bai kantitatean bai barietatean.
4. Elikadura eskasak osasun-arazoak eragiten ditu: gaizki elikatutako emakumeek haur ahulak eta pisu txikikoak dituzte, desnutrizioa duten neska-mutilek ezin diote ikasteari etekin guztia atera, lanerako eskulana ahul dago... Elikadura eskasaren ondorioz, diru-sarrera gutxiago lortzen dira, eta hortaz, ez dago elikadura hobetzerik; hots, pertsona horiek pobrezia-egoeran sorgin-gurpilean sartzen dira.
5. Gosea desagerrarazteak esan nahi du pertsona bakoitzak egunero 2.400 eta 2.700 kaloria arteko elikadura izatea gutxienez.
6. Bidegabea da Iparraldeko herrialdeetan elikagaiak erruz izatea eta Hegoaldean, berriz, jendea gosez hiltzea. Gosea eragozteko moduak badira ere, egunero milaka lagun gosez hiltzea ez da apartekoa; badirudi horrelakorik entzuten ohituta gaudela.
7. Bereziki delgarria da Hegoaldean jendea gosez hiltzea eta Iparraldean, berriz, jendea argaltzeko erregimenez kezkatuta egotea, baita modekin lotutako gaixotasunez ere (anorexia, bulimia, etab.).

LAN EGITEKO PROPOSAMENA

1. Ideia-jasa bat egingo dugu arbelean, bizitzeko behar ditugun gauzen zerrenda bat lortzeko. Behin zerrenda eginda, taldearekin hitz egingo dugu:
 - ✓ Berdin behar ditugu zerrendako gauza guztiak?
 - ✓ Zein dira benetan beharrezkoak? (Berdez markatuko ditugu).
 - ✓ Zein utz ditzakegu alde batera? (Gorritz markatuko ditugu).
2. Bost taldetan jarriko ditugu haurrak. Talde bakoitzeko haurrei esango diegu errentako etxe batean bizi den familia bat direla. Familiako kide guztien artean, 252 € biltzen dituzte hilean. Pertsona bakoitzaren elikadura-beharrak eta elikagaien prezioak aintzat hartuta (informazio hori Lan Fitxan dago), hilabetean jateko zenbat diru behar den kalkulatu behar dute.
3. Behin kalkuluak eginda, hitz egingo dugu:
 - ✓ Hilabetean jateko behar adina diru dute? Zenbat geratzen zaie sobera?
 - ✓ Zer egin dezakete sobera duten diruarekin?
 - ✓ Elikadurari begira, nahikoa da? Askotarikoa da? Egokia da?
 - ✓ Gure elikadurarekin alderatuta, hobea ala txarragoa da?
 - ✓ Zer egin beharko luke diru-kantitate hori irabazten duen familia batek hilabeteren batean ezustekorik gertatuz gero (ikasturte hasieran eskola-materiala erostea, norbait gaixorik jartzea...).
4. Munduko familia gehienak daude oraintsu aztertu dugun egoeran; izan ere, euro batekin bizi dira pertsona bakoitzeko eta eguneko. Hitz egingo dugu:
 - ✓ Gu egoera horretan egongo bagina, nola sentituko ginateke?
 - ✓ Zer esango genuke, gugandik oso hurbil dauden zenbait pertsonak janaria sobera dutela eta, batzuetan, zaborretara botatzen dutela jakitean?
 - ✓ Zer esango genieke denetarik duten pertsona horiei? Zer eskatuko genieke?
5. Ondorioak.

1. Jarduera: Janariak bizia ematen digu

Gure familia pertsona hauek osatzen dute: aita, ama eta hiru seme-alaba-
Alokatutako etxe batean bizi gara.

Gurasoen lanari esker 252 euro/hila irabazten dugu.
Mesedez, lagundu hilabete honetarako erosketak egitera.

	Kantitatea	Salneurria
Lekak, arroz, pasta	70 gramo pertsona/eguna	1,50 euro/kilo
Barazkiak	250 gramo pertsona/eguna	3 euro/kilo
Frutak	Ale bat pertsona/eguna	0,25 euro/ale
Arrautza	Bi ale pertsona/astea	1,50 euro/dozena
Esnea	1/4 litro pertsona/eguna	0,80 euro/litro
Oilaskoa	1/4 kilo pertsona/astea	4 euro/kilo
Olio, erregaia, gatza		0,20 euro pertsona/eguna

	Asteko gastua	Hileko gastua
Lekak, arroz, pasta		
Barazkiak		
Frutak		
Arrautza		
Esnea		
Oilaskoa		
Olio, erregaia, gatza		

2. Jarduera: Goseak min egiten du

HELBURUAK

1. Afrikako neska-mutilak nola bizi diren ezagutzeko kontinente horretara hurbiltzea.
2. Afrikan gosea eragiten duten kausetako batzuk zein diren jakitea.
3. Eskura dugun janaria aintzat hartzen eta zaintzen ikastea.

EDUKIAK

1. Afrika kontinente handia da (denetan handiena) eta 53 herrialde ditu.
2. Afrikako kontinentearen arazorik larrienetako bat gosea da. Izan ere, milioika lagun hiltzen dira gosearen gosez.
3. Gosearen zioei buruz mito desberdinak daude: elikagai gutxi, lur gutxi, hondamendiak,... Egia da gauza horiek (ad: lehorteak) eragin txarra dutela, baina beste gauza batzuk eragin handiagoa dute gose arazoan. Adibidez, Iparraldeko herri batean gertatutako uholdeen ondorioak ez dira bezain larri Hegoaldeko herrietakoak baino. Iparraldeko herrialdeek badituzte baliabide gehiago ezbehar klimatologikoei aurre egiteko.
4. Iparraldeko herrialdeetako garapen-ereduak (interes ekonomikoak, erabaki politikoak...) Hegoaldeko pobreziaaren sorgin-gurpiletik irtetea eragozten du.
5. Hona hemen gosearen paradoxa: munduak biztanle guztien beharrak asetzeko beharrezko elikagaiak baino gehiago ekoizten ditu. Alabaina, elikagai horiek txarto banatuta daude.
6. Janaria den-denok zaindu behar dugun ondasuna da, begiruneagatik, jende askok ez baitu egunero jaterik.

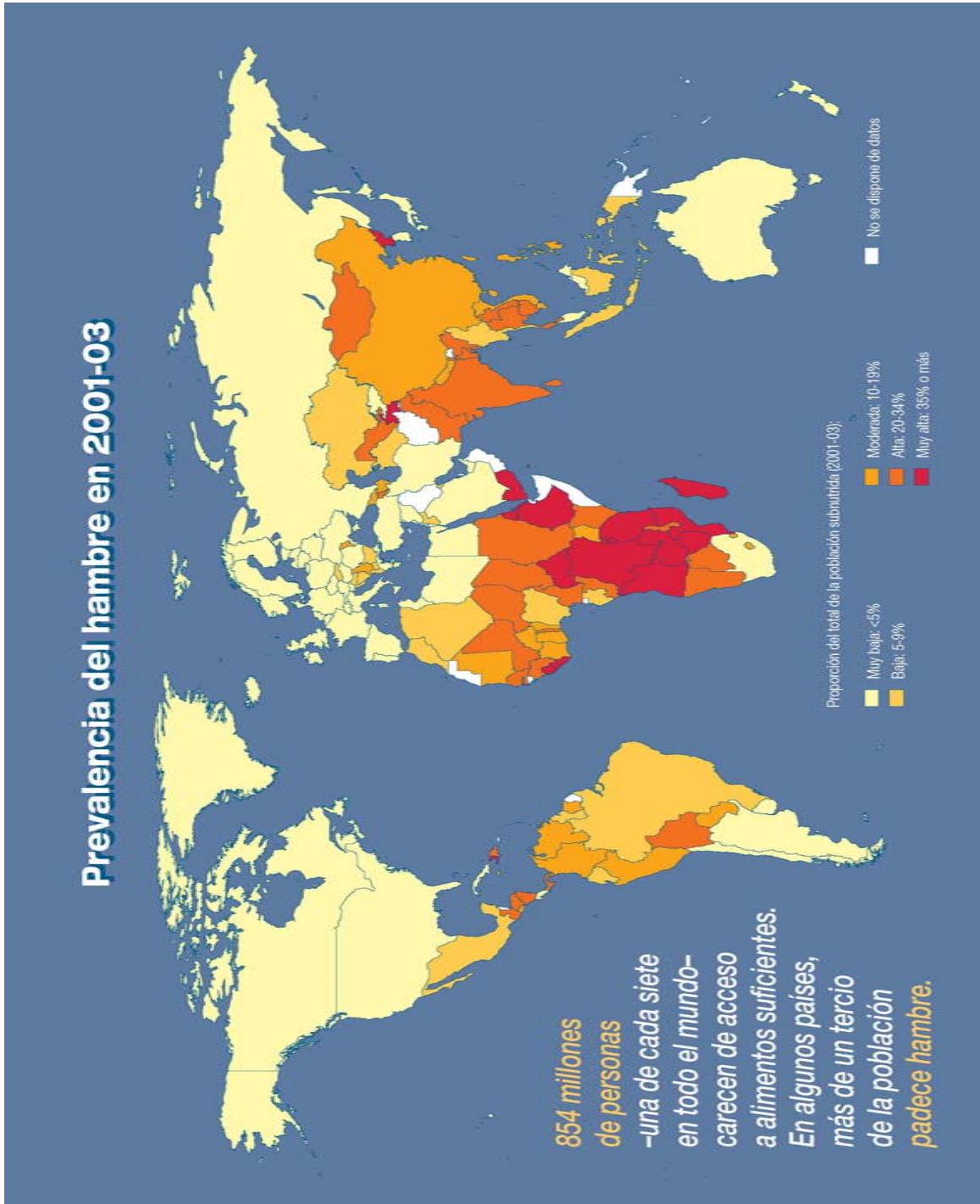
LAN EGITEKO PROPOSAMENA

1. Taldeko neska-mutilak gonbidatuko ditugu Gosearen Mapari begiratzera (Lan Koadernoan dago). Hitz egingo dugu:
 - ✓ Zer kontinentek jasaten du bereziki gosearen arazoa?
 - ✓ Zein dira arazo horren eraginik larrienak dituzten herrialdeak? (Mapamundi batean begiratu beharko dute, zein herrialde diren jakiteko)
 - ✓ Gosearen arazoa Afrikan da larriagoa? Zein dira horren kausak?
2. **Gosearen zenbait mito** irakurriko dugu. Hitz egingo dugu:
 - ✓ Bat dator mito horietakoren bat arestian aipatutako kausekin?
 - ✓ Horiek ez badira gosearen azken kausak, zein izan daitezke?
3. **Gurutzegose** delakoa egingo dugu. Hitz bakoitza ipini behar dute dagokion lekua, hitzaren definizioa aintzat hartuta. Gurutzegramak horri esker, gosearen benetako kausen berri izango dugu.
4. Kausa horietako bat aukeratu (esate baterako, gerrak eta bioerregaiak) eta horri buruz iker dezakegu (Interneten informazioa bilatuz).
5. Ondorioak.

JARDUERA OSAGARRIAK

1. Ikusi *Koltana* bideoa (blogean dago) eta aztertu zer-nolako lotura dagoen bideo horretan azaltzen den informazioaren eta gosearen artean.
2. Bilatu Kongoko Errepublika Demokratikoko egungo egoerari buruzko informazioa, eta elkarbanatu eta aztertu.

2. Jarduera: Goseak min egiten du

GOSEAREN zenbait mito

Hau esaten da...	Baina...
Gosea dago, elikagai gutxi daudelako.	Munduan ekoizten den zereal-kantitatea kontuan hartuta, behar adina elikagai daude munduan, pertsona guztxi egunero behar adina proteina eta 3.000 kaloria baino gehiago emateko behar beste.
Gosea dago, lur gutxi dagoelako.	Labora daitekeen luraren %44 soilik laboratzen da. Kontua da lur gehienak esportatzeko laboreak landatzeko erabiltzen direla.
Gosea hondamendi naturalen (lehortek, uholdeak, lurrikarak...) ondorio da.	Goseteak ez dira hondamendi naturalak, giza ekintzen ondorio diren ezbehar sozialak baizik. Herrialde pobreetan gertatu edo herrialde aberatsetan gertatu, eragin desberdina dute hondamendi naturalek (adibidez, Japoniako lurrikarak).
Gosea gainpopulazioaren ondorio da.	Gosearen kausa nagusia luraren jabetza-sistema da. Beharrezkoa da nekazariak lurra kontrolatzea.

GURUTZEGOSEA

Kokatu hitz bakoitza dagokion lekuan eta Afrikan pairatzen den gosearen arrazoiak aurki ditzakezu.

MULTINAZIONAL - GUDA - DIAMANTEAK -
MERKATARITZA - BIOERREGAIA

A crossword puzzle grid with the following words filled in:

- 1: M (vertical)
- 2: DIAMANTEAK (horizontal)
- 3: MERKATARITZA (horizontal)
- 4: BIOERREGAIA (horizontal)
- 5: GUDA (horizontal)

Clues and illustrations:

- 1: Illustration of a globe with a red arrow.
- 2: Illustration of a globe with red lines representing rivers or veins.
- 3: Illustration of a globe with a red arrow.
- 4: Illustration of a diamond.
- 5: Illustration of a car at a gas station.

1	Enpresa handiek munduko merkataritza kontrolatzen dute.	4	Petrolioaren deribatuak eta landare-olioak nahasiz lortutako erregaia.
2	Harribitxia, oso gogorra, distiratsua, bitxigintzan erabilia.	5	Gatazka armatua.
3	Merkantzien salerosketa.		

3. Jarduera Inork goserik izan ez dezan

HELBURUAK

1. Boli Kostako errealitatera hurbildu, hain zuzen, anakardoa ekoizteko emakumeen Bonduku kooperatibaren egitasmora.
2. Bonduku egitasmoarekin solidarizatu, taldeko inizatibak eta inizatiba pertsonalak sustatuz eta gure ingurukoei ezagutaraziz (familia, lagunak, herria/hiria).

EDUKIAK

1. Boli Kosta, Frantziako kolonia ohia, Mendebaldeko Afrikan dagoen herrialdea da eta azken urteotan guda zibila jasan du. 18 bat milioiko populazioa dauka. Bere Giza Garapen Indizea (GGI) 0.432koa da (177 herrialdetan 166. lekuan). Populazioaren %9 VIHk kutsatuta dago. Populazioaren %36,8 nazioko pobreziaen marrantik baino beherago dago.
2. Guda zibilak 600.000 pertsona baino gehiagoren lekualdatzea ekarri zuen.
3. Azken urteotan, esportazioko produktu garrantzitsuenen (kakaoa eta kafea) prezioa jaitsi da. Jaitsiera honekin batera, oinarritzko elikagaien eta erregaien igoera gertatzen ari da. Horrek populazioaren gosea areagotu du.
4. Herrialdearen iparraldean, Zanzan eskualdean, Bonduku anakardoaren produktoreen kooperatibak egitasmora bat jarri nahi du abian euren produkzioaren kalitatea hobetzeko eta bidezko merkatuaren eskutik euren esportazioak areagotzeko.
5. Eskualde hau, Sahel ondoan, oso pobrea izan da betidanik nekazaritza alorrean. Azken urteotan, ikusi da baldintza klimatikoak onak direla anakardoa landatzeko. Produktu hau B bitaminan eta mineraletan (potasio, kaltzio, burdina eta fosforoa) aberatsa da eta gero eta gehiago eskatzen da tokian bertan eta kanpoko merkatuan.
6. Egitasmoaren helburua emakume hauei formazioa ematea da fruitu honen erabilera hobetzeko. Aldi berean, kooperatiba hornitu ere egin nahi du (makineria) kalitatezko produktua lortzeko eta erraztasunez saldu ahal izateko European bidezko merkataritzaren sareen bidez.
7. Kanpaina honen bidez, kooperatiba hornitzen lagundu nahi dugu. Horren kostua 21.000 eurokoa da.

LAN EGITEKO PROPOSAMENA

1. Anakardo batzuk erakutsiko dizkiegu haurrei. Haiekin egingo dugu berba:
 - ✓ Ezagutzen duzu elikagai hau? Probatu duzu inoiz?
2. Anakardoak banatuko ditugu taldeko neska-mutilen artean.
 - ✓ Nolakoa da elikagai hau? Gustatzen zaizue?
3. Taldeari azalduko diogu elikagai hori non ekoizten den. Mapan Boli Kosta herrialdea bilatzen dugu. Herrialde horri buruzko informazioa bilatzera gonbidatzen dugu taldea: historia, biztanleria, politika, kultura, erelijioa,... Elkarjartzen ditugu lortutako datuak.
4. Bonduku Egitasmoa ezagutzen duen pertsona baten testigantza entzungo dugu. Pertsona horrekin hitz egingo dugu herrialdearen errealitateari buruz, egitasmoari buruz...
5. Taldeka hitz egingo dugu ondokoari buruz: zer konpromiso har dezakegu pertsonalki eta taldeka emakume kooperatiba honi laguntzeko? Zein ekintza jar ditzakegu abian egitasmoa ezagutarazteko eta beste pertsona batzuk inplikatzeko?
4. Proposatutako ekintzak jarraitu ahal izateko, jarraipen-komisio txiki bat hauta dezakegu (2-3 pertsona). Hauek hartutako konpromisoak oroitu, animatu eta bultzatzeaz arduratuko dira.

4. Jarduera: Emaiezue zuek jaten

HELBURUAK

1. Hausnartutakoa eta Kanpainan bizitakoa, bai pertsonalki bai taldeka, fedez ospatu.
2. Gure bizitza Hitzaren bidez argitu, herrialde pobreenekiko konpromisoa eta solidaritatea eguneroko konstantea izan daitezen.
3. Afrikan gosea sufritzen duten pertsonen errealitatea otoitzera eraman.

EDUKIAK

1. Jesus jendearengandik gertu zegoen. Batzuetan nahita egiten zuen topo jendearekin eta beste batzuetan jendeak topatzen zuen bera, bilatua zen. Bere pertsona, bere bizitza, bere ekintzak... erakargarriak ziren.
2. Jesus pertsonen minarekin minberatzen zen. Ez zen soilik idelak eta planak zituen pertsona bat, sentimenduak ere bazituen, eta hauek mugiarazi egiten zuten, jendearen arazoei irtenbide eraginkorrak bilatzeko. Otoitzean, Jainkoarekiko harremanean (bere Aita, bere Abba), elikatzen zuen bere barnetasuna.
3. Jesusen dizipuluak, Maisuarekin bizi baziren ere, ezin zuten erabat ulertu erakutsi nahi zien guztia, ez zeukaten haren indarra (haren espiritua). Horregatik, arazoen aurrean, saihesteko tentaldia izaten zuten (bakoitza ahal bezala konpondu dadila). Jesusek zuzentzen ditu eta aurkezten zaien egoeraz kargutzeko gonbitea luzatzen die.
4. Jesusi jarraituz, bere mezua aintzakotzat hartuz, solidaritatearen miraria posiblea da. Horren froga argiak ditugun arren, mesfidatiak gara oraindik lehenengo pausua emateko; nahiago izaten dugu beste batzuek ekin diezaiotela lehenbizi. Jesusek, berriro ere, gonbitea ematen du berarengan konfiantza izateko eta munduaren eskura gure dohain guztiak jartzeko (intelektualak, materialak, espiritualak...).

OSPATZEKO PROPOSAMENA

1. Girotzea. Kaperaren erdian, GOSEA hitza duen horma-irudi bat jarriko dugu. Hitz horren inguruan, lehorteak, gerra, pobrezia eta abar irudikatzen dituzten irudiak ipiniko ditugu. Horren bidez, Kanpaina honetan aztertu dugun errealitatea adierazi nahi dugu.
Irudien artean sakabanatuta, paper-zerrenda batzuk jarriko ditugu, 2 x 20 cm-koak. Parte hartzen ari diren haurrak adina paper-zerrenda ipini behar dira. Grapagailu bat eramango dugu.
2. Motibazioa. Jesusekin topatzera gatoz kaperara. Eskerrak eman nahi dizkiogu Kanpaina honetan ikasi ditugun gauzengatik (haurrak gonbida ditzakegu zer ikasi duten eta zer ikusi duten gogora ekartzera). Afrikan goseak dauden haurrak gogoratu nahi ditugu, baita haien amak ere, asko sufritzen baitute ezin dituztelako beti seme-alabak elikatu. Jesusek pertsona horiei laguntzeko zer egin dezakegun irakastea nahi dugu, eta haien laguntzeko indarra eta kemena ematea. Halaber, pobreziatik irteteko bideak urratzen ari diren pertsonak ere gogoan izan nahi ditugu; besteak beste Bondukuko emakumeak (Boli Kosta).
3. Hasierako abestia.
4. Jaunaren Hitzza: **Mateo 14, 13-21** (*Emaitzue zuek jaten*)
5. Hitzaren oihartzuna. Konpartitu ahal dugu:
 - ✓ Non dago Jesús? Jende asko ala gutxi dago berarekin? Zer gertatzen zaie? Zer proposatzen dute Jesusen ikasleek arazoa konpontzeko? Jesus ondo deritzo? Zer nahi du Jesusek ikasleek egin dezaten? Denontzako janaria dago? Baten bat gosez geratu zen? Soberan geratu zen?
 - ✓ Zer irakasten digu Jesusek?
 - ✓ Zer daukagu guk elkarbanatzeko? Elkarbanatu nahi al dugu? Norekin elkarbanatu dezakegu?
6. Otoitz espontaneoak.
 - ✓ Eskerrak emateko: egunero jaten dugulako, ondo jaten dugunez osasuntsu gaudelako, misiolariengatik,...
 - ✓ Eskerak: elkarbanatzen ikasteko, Afrikako neska-mutilen alde, misiolarien alde,...

Keinua: Ume bakoitzak, bere otoitza egitean, adieratzeko solidarioa izan nahi duela Boli Kostako emakumeekin, sakabanatuta dauden paper zerrenda bat hartzen du, muturrak graparen bidez lotzen ditu kate-maila osatuz. Denon artean, kate-mailak lotuz, solidaritatearen katea osatuko dugu. Kate hau Jesusen Hitzza entzun eta gero sortu da. Jesusek solidarioak izatera gonbidatzen gaitu.
7. Gure Aita.
8. Amaierako abestia.
9. Azken bedeinkazioa.

Otoitza egiteko

Maitatzen ikasteko otoitza

Jauna, gose naizenean, emadazu janaria behar duen norbait;
Egarri naizenean, emadazu ura behar duen norbait;
Hotz naizenean, emadazu beroa behar duen norbait;
Sufritzen dudanean, emadazu kontsolamendua behar duen norbait;
Nire gurutzea astuna iruditzen zaidanean, utzidazu besteren gurutzea konpartitzen;
Pobretasunean banago, jarri nire ondoan behartsu bat;
Astirik ez dudanean, emadazu nire minutuak behar dituen norbait;
Umiliatua banaiz, emadazu aukera norbait goraiatzeko;
Animorik gabe banago, emadazu norbait animo berriak emateko;
Besteek ni ulertzea nahi dudanean, emadazu nire ulermena behar duen norbait;
Zain nazaten beharrezko zaidanean, emadazu norbait nik zaintzeko;
Nigan pentsatzen dudanean, zuzendu nire arreta beste pertsona batengana;
Zure laguntzarekin izan gaitezen duinak, Jauna, gure anai-arrebak zerbitzatzeko;
Emaiezu, gure eskuen bitartez, ez soilik eguneroko ogia,
baizik eta gure maitasun errukiorra, zurearen irudia dena.

Madre Teresa de Calcuta

Irakats iezadazu dudana elkarbanatzen

Jesus, agian ez dut emateko gauza askorik,
baina besteekin elkarbanatzeko dohain asko jaso ditut.
Irakats iezadazu egoista ez izaten,
lehenik besteekin pentsatzen, eta pozez elkarbanatzen.
Irakats iezadazu naizena eta dudana elkarbanatzen.
Nire gauzei gehiegi ez atxikitzen eta niretzako ez gordetzen,
baizik eta haiek eskaintzen ikasten,
den-denek jaso dudanarekin gozatzeko aukera izan dezaten.
Asko dut emateko,
eta dudana, elkarbanatzen badut, ugaritu egin daiteke.
Jesus, alda ezazu nire bihotza, dudana elkarbanatzeko,
emanez jaso egiten delako, eta elkarbanatuz,
gure bihotzean aurkituko zaitugu.

Maria, irakats iezaguzu...

Maria, ogirik ez duten haurren ama,
irakats iezaguzu elkarbanatzen.
Maria, babesik gabekoen ama,
irakats iezaguzu abegitsuak izaten.
Maria, oinutsik dabilzananen ama, irakats
iezaguzu bihozberak izaten.
Maria, gerra jasaten dutenen ama, irakats
iezaguzu baketsuak izaten.
Maria, txiroen ama,
irakats iezaguzu elkarbanatzen.
Maria, negar egiten dutenen ama,
irakats iezaguzu kontsolatzen.

San Francisco, 12A-3º
48003 - BILBAO
mision-bi@terra.es